

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коконву Россей басманы кюню бла АЛГЪЫШЛАУУ

**Профессионал байрамыгъыз – Россей басманы
кюню бла – сизни жюрегимден алгъышлайма.**

Басма сёзге ийнанылуку бек мағаналды, журналист усталыкыга хурмет эм сый да анга кёре уллудула. Кёп жылланы басма СМИ-лерибиз Къабарты-Малкъарда эм андан тышында жерлерин тапхан болумланы ачыклаганлай турдыла, адамлагъа тюз эм керекли хапарны билдиределе, жамауат оюмну къурайдыла. Халкъ арасында тийишли ахшы кёз къарамланы къурау, бирликни бла келишиуюкню, шүёхлукъну бла бир бирни ангылаулукуню кючлеу иште журналистлени къошумчулукларына да биз бийик багъа беребиз.

Кюн сайын бардырган огурулу ишигиз, усталыгыгызга кертчилигигиз ючюн ырызлыгымы билдирирге сюеме.

Власть органла бла журналистле мындан арысында да хайырлы иши байламлыкъла жюрютюрюклерине, ала республикада жамауат-политика тохташулукуга, адамланы жашауларын игилендирирге себеплик этериклерине ийнама.

Сизге саулуку-эсенлик, Къабарты-Малкъарны игилигине жораланган жангы чыгармачылыкъ жетишимле тежейме.

А.Л.Бербековха
«Къабарты-Малкъар
Республиканы сыйлы
артисти» деген ат атауну
юсюнден

Къабарты-Малкъар
Республиканы
Башчысыны
УКАЗЫ

Музыка искусствода уллу жетишимле болдурган ючюн артист эм жырыч **БЕР-БЕКОВ Аскер Людиновиче** «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти» деген ат атагъа.

Къабарты-Малкъар
Республиканы
Башчысы **К.КОКОВ**

Нальчик шахар,
2020 жылны 6 январы,
№1-УГ

Проект

Балалагъа - аламат халла

Кёп болмай Экинчи Чегемни ючюнчо номерли орта школу арбазында эки айдан башлап юч жылларына дери сабийлеге жангы ясли корпус ишленгенди, деп билдиреледи Чегем муниципал районну администрациясыны пресс-службасындан.

Аны къурулушу «Демография» миллет проектни чеклеринде бардырылганды. Анга эки жыйырма чакълы гитче жюрютюрюкдюле. Мекямны ичинде балала жукуллагъан отуулары, ойнау эм спорт бла кюрешген заллары, медицина, методика кабинетлери да бардыла.

Аны ачылыуна КъМР-ни Парламентини Билим беруу, илму эм жаш тёлуюну ишлери жангы бла комитетини таматасы Нина Емузова, Чегем району администрациясыны башчысы Юра Борсов эм башхала къатышхандыла. Ала учрежденияны иши бла шагъарейленгендиле, этилген ишлени качественуна да эс бургандыла.

Жыйылыуна ача, Юра Борсов яслиде сабийлеге тап болурча, къоркыусулукъ жалчытылынырча бар онгла къуралгъанларын билдиргенди. Мында билимни, сынамлы коллектив ишлерин да чертгенди. Нина Емузова да бери жюрютюрюк балачыкыла районну эм республиканы да атын айтдырырча адамла болурларын тежегенди.

Эсге сала айтсакъ, «Демография» миллет проектни чеклеринде 2020 жылны ахырына Чегем районада энтта да бир школ, юч садик ишленгендиле, бири уа школну мурдорунда къураллыкъды.

**МАГОМЕТЛАНЫ
Сулейман.**

ЭСЕПЛЕ

Къурулушчула махтаугъа тийишлидиле

Былыр Къабарты-Малкъарда ишлени бошалыгъа керек болган объектлени бары да хазырдыла, аланы хайырланып башларгъа эркинлик берген документлери да алыннгандыла, деп билдиргендиле КъМР-ни Къурулуш эмда ЖКХ министерствосундан.

Бу тизмеге Нальчикде 1224 жерли орта школ, юч жыллары толмагъан 860 сабийге 19 ясли, Саратовское эм Псынадаха элде фельдшер-акушер пунктла, Атажукинода бла Аушигерде спорт майданла, Прохладныйде спорт-саулукуландырыу эмда Залукокожеде физкультура-саулукуландырыу комплексле

киредиле. Аны бла бирге былыр Сармаково эмда Приречное элдеде жашагъанланы таза суу бла жалчытыу проектле да тамам этилгендиле. «Нальчик-Южный» транспорт объектде, «Зарагж» туркластерде эмда Зарагжде ГЭС-ни къатында эки подстанцияда ишле уа планда белгиленгеннича бардырыладыла.

Быйыл да кёп иш этилликди. Ол санда 27 ясли, Солдатское элде бла Чегем шахарда 250 эмда 500 жерли орта школла, Къашхатауда, Бахсанда эмда Къарагъачда биришер кёп функциялы физкультура-саулукуландырыу комплексле, Псыхурейде бла Шалушкуда спортзалла эмда Нартада Маданият юй сюерге, сора дагъыда Куркужинде жашагъанланы таза суу бла жалчытыргъа умут этиледиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жазылыу – 2020

Энтта да амал барды

БАГЪАЛЫ ОКЪУУЧУЛАРЫБИЗ!

Былыр нек эсе да жазылыу кампанияны болжалы тёртбеш кюннге къысхартылганды. Аны бла байламлы бир къауум адам 2020 жылны биринчи жарымына «Заманга» жазылалмай къалганды.

Болсада ол халны тюзетирге амал барды. Сиз 26 январьга дери миллет газетибизге жазылалсагъыз, аны биринчи февральдан алып эмда окъун турлукъсуз.

Беш айга жазылыуу багъасы – 555 сом.

Бизни индексибиз - 51532

Танышыу

Министр ишни болушуна сингенгенди

Көп болмай КъМР-ни саулукъ сакълау министри Рустам Калибатов, республиканы клиника больницасында (РКБ) болуп, бёлюмле ишлери бла шагъырейленгенди эм коллегалары бла да тюбешгенди. Стационарны иши бююннго мардалагъа келиширча көп зат этилген эсе да, алыкъа таммланьргъа керек жумушла уа иги кесек бардыла.

Сёз ючюн, къан тамырлагъа, кёзлеге бакъгъан бёлюмледе, урологияда да көп амалла хайырланьлмагъанларыны юсюнден сагъынълганды. Аны ючюн а саусузлагъа тыш регионлагъа барьргъа тюшеди. Министр быйыл къошакъ халда ахча бёлюп, кемчиликке кетерилликлерине ышандьрганды.

Ол, РКБ-да онкодиспансерде окъуна бардырлмагъан онкоортопедия, онконейрохирургия, онкоурология жаны бла къыйын эм багъалы операцияла этилгенлерин белгилеп, стацио-

нарны специалистлери консилиумну санына кирселе, байламлыкъда ишлеселе иги боллугъун эсгертгенди. Аны бла бирге жуукъ заманда больницаны таматарларына «Онкология» профильден лицензия алыргъа кереклисин да айтханды.

Ахырында Рустам Михайлович мындан арысында да республиканы клиника больницасына ведомствону жанындан аслам эс бурулгъун, аны бла бирге уа андан къаты сураллыгъын да чертгенди. Ол махкемени керек специалистле бла жалчытыугъа артыкъ бек къайгырылмагъанын айтып, ала жетиширча этерге, аланы билимлери жангы излемлеге келиширча болургъа кереклисин да эсгертгенди. Ол борчуна стационарны таматарларына буюргъанды, ол къалай толтурулганын кеси тинтиргин да билдиргенди.

КУРДАНЛАНЫ
Сулейман.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Къыйматлы дата
унутулуп къалмазча

Беш Тау эл 1827 жылда Россейге кеси ыразылыгъы бла къошулганын 193 жыл толганды. Ол сыйлы жумушну кеси боюнларына алып, генерал-лейтенант Емануэльге тилек къагъыт бла баргъанланы къауумунда Орусбийланы Мырзакул, Баймурзаны Кельмамбет, Шакъманланы Магомет эм

Жанхотланы Арслан аджи болгъандыла.

Ала Дюгерни келечилери бла бирге патчах Николай Павлович эки халкъгъа да тюз кёзден къарап, мындан ары къанат тюбюне алырын тилегенди. Кеслеринден а Россейге кертчилик бла къуллукъ этериклерин эм императоргъа не заманда да та-

былыргъа сёз бергенди. Тарых шартлагъа кёре, Николай Павлович аланы излемлерин, артка сала турмай, къабыл кёргенди.

Халкъыбызгъа ол сыйлы кюнню жуукълаша келген 200-жыллыкъ юбилейине атап, малкъар жамаутны активистлери 5 январьда Минги тауну этегинде бла Чегем чучурлада эсгертме ташла орнатхандыла. Аны бла байламлы флешмобла да бардырылгандыла.

Алайда жыйылгъан туристлеге ташла не себепден орнатылгъанларын анылатхандыла, шубхлукъ, биригиулукъ болургъа кереклисине юсюнден айтхандыла. Тышындан келген къонакъла бу башламчылыкны къурагъанлагъа ыразылыкъларын билдирип, республикагъа айныу эм мамыр жашау тежегенди.

Минги тауну «Мир» станциясында уа лыжачылагъа ташла сноубордчулагъа Россейни байракъларын да юлешгенди. Улуу-гитче да аланы аркъаларына тагъып учхандыла эм ташны къатында суратха тюшерге ашыкъгандыла.

200-жыллыкъ юбилейге ташланы орунларына эсгертмеле орнатыллыкъдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ
Аминат.

Жомакълы жангы жылны байрам кюнлери озгъандыла, алай ёксюз эм къарар адамлары болмай къалгъан сабийлени алгъышлау эмда саугъалау тохтамагъанды. Ма бу кюнде Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университетни социал-гуманитар институту Нартадагъа интернатда тургъан жашчыкълагъа бла къызчыкълагъа байрам къурагъанды. Атына да "Сабий ышару" деп атагъанды. Гитчелеге деп институтну жыйылыула бардырылуучу залында ариу жасалгъан назы терек салынганды. Таты ашарыкъладан толгъан столла да къуралгандыла. Интернатчылагъа, багъалы

къонакълагъача, Парламентибизни Комитетини таматасы, Жамаут палатаны келечиси Борис Паштов бла Доти Бажев, КъМКЪУ-ну сыйлы президенти Юрий Альтудов, Халкъла аралы Черкес Ассоциацияны таматасы Хаути Сохроков, республиканы Башчысында сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный Светлана Тлинова, Россейни юристлерини ассоциациясыны Къабарты-Малкъарда регион бёлюмюню таматасы Ануса Целоусова, Нальчик сахар ЗАГС-ны таматасы Валентина Шериева, КъМКЪУ-ну институтларыны директорлары бла преподавательлери жарыкъ тюбегенди.

Жандаурлукъ

Бары да сабийлени
къууандырыргъа итинип

Бу адамла кеслери алларына келип къалмагъандыла. Аланы сабийле кёрюрге, ала бла ушакъ этерге, көп сорууларына жууап табаргъа да суйгенди. Алай да болганды. Ала бирге олтургъандыла, кеслери суйгенича ушакъ да этерге онг тапхандыла.

Къууанчы тюбешу а спортну устасы Аслан Шипшев, Къабарты-Малкъар къырал университетни тамата тренери-преподаватели, Россейни сыйлы тренери Залим Гадаунов эмда аты кенг белгилли дзюдоучу Алим Гадаунов юйретген жашчыкъланы спорт усталыкъларын кёрютюуу бла башланганды. Къонакъла, къонакъбайла да алагъа ыразылыкъларын къызыуу къарсла бла билдиргенди. Андан сора уа абаданла гитче заманларында Жангы жылгъа къалай тюбегенлерин, байрам къаллай болуучусун эсгертгенди.

Москвадан бу акциягъа къатышыр ючюн келген жырчы Марина Барагунова, КъМР-ни искусстволарыны сыйлы къуллукъчусу Азамат Цавкилов, Рената Бесланева, Азамат Хамурзов къонакъланы жарыкъ жырлары бла кёллерин кётюргенди.

ала бла бирге төпсегенди. Марина уа сабийлеге жангы жырлары бла дисклени саугъалагъанды.

Ол кюн дагъыда "Сабийле-

Къабарты-Малкъар къырал университет да анга кесини юлюшюн къошханды.

Бу акцияны къурагъанла жаш спортчулагъа, интернат-

ни къууандырайыкъ" деген акция да бардырылганды. Залгъа кирген жерде энчи орун салынганды. Анга ыразылыгъы болгъан ахча атханды. Бу жандаурлукъ ишни башламчысы уа "Россейни юристлерини ассоциациясыны" регион бёлюмюнде жаш юристлени совети болганды.

дан келген къызчыкълагъа бла жашчыкълагъа да саугъала бергенди. Миллет кийимле тикгени бла белгилли Мадина Саралып да бу огурулу ишден бир жанында къалмагъанды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Уллу Хорламны
75-жыллыгына

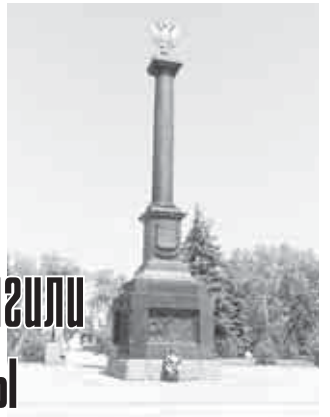
Гитлерчи башчылары «Барбаросса» планларында Кавказга уллу магъана берилгенди. Ала мирзюлю Ростов областыны, Краснодар эм Ставрополь крайларыны, нефтьли Бакуну бла Грозныйни иелерге ашыктырды. Эмда юг жанына уллу кючню бургандыла.

1942 жылда кюйсюз душман аскерле, Ставропольну алып, Кавказ таулары этеклерине жууклашкандыла. Немислиени Грозныйге бла

дыла. Душманны 23-чю танк дивизиясы Прохладныйге ёшон урганды. Аны 26-чы запас жаяу аскер бригада эм Полтава танк училищени курсантлары кюруулагандыла. Ала ол сермешде 14 фашист танкны эм эки жюзден аслам солдатны бла офицерни жок этгенди. Болсада 26 августда Прохладный немислиени кёлларына тюшгенди.

келип, кесини ууучлаучуларын Грозныйни теркирек алырга чактырганды. Фашист командование Клухор эм Морх ауушладан аскерлерини иги кесегин келтирип, Элбрусну тийресинде жыйганды. 1942 жылда 21 августда гитлерчиле Минги тауну башына чыктыргандыла эм анда фашист штандартла орнаткандыла. Аны юсюнден Германияны

242-чи тау-жаяу аскер дивизия жиберилгенди. Огъары Бахсаннга уа – курсантлары тамата лейтенант Березин башчылык этген отряды. Бахсан ауузну кюруулаган совет аскерчилени араларында Къабарты-Малкъарны жашлары да болгандыла: К.М. Маршанов, Макытлары С.И.,

«Нальчик - Аскер махтаулыккуну шахары» деген стелла.

Халкъларыбызны шүёхлукъларыны деменили кючю бютюнда туура ачыкъланнганды

1943 жылда 11 январьда Къабарты-Малкъар бла Нальчик шахар немис-фашист ууучлаучуладан азатланнганды

«Победа» кинотеатр уруш жыллада.

Бакугъа жолларын Бахсан, Терк эм Урух череклени жагъларында кесер ючюн, Баш Командование 9-чу эм 44-чю армиялары аскерлеринден север къауумну кюруагъа деп оную чыгарганды. Бираздан анга 37-чи армияны аскерлери да къошулгандыла. Болсада душманны тыяргъа къолдан келмегенди. Онуңчу августда ала Минеральные Воды эм Пятигорск шахарлары кючленгенди.

Немислиле Къабарты-Малкъарны жерине кирген биринчи кюнде окына кызыу сермешле башланнганды.

КЁРМЮЧ

Бир жигитни да аты эсибизден кетмезча

Республикабыз фашист ууучлаучуладан эркин этилгенли 77 жыл болады. Аны гитлерчи аскерчиледен кюруулай, бююннго мамыр жашауну келтирер ючюн кёлпни къанлары тёлгогенди. Аланы асламысыны атлары унутулмазча этилгенди.

Болсада алыкыа белгили болмай тургъанла да бардыла. "Урушдан сора ненча жыл озса да, ахыр солдатны аты белгили этилгинчи, ол бошалмайды", - деп айтылады халкъда. Бир жигитни да аты унутулмаз ючюн, арт жыллада кёлп иш бардырылады. Нальчик шахарны ара библиотекасында ишлегенле таматарлары Людмила Машукова бла бирге анга уллу юшю кышадыла.

Бу кюнеде бу махкемеге келгенле сейир кермючге эс

Совет аскерле республикабызны хар эли ючюн жигитле сермешгенди. Башкеслерини алгъа терк баралмагъанлары Гитлерни тынгысыз этгенди (ол а бек ашыгъа эди нефть чыктырган районлагъа ие болургъа). Кавказда уруш бардыргъан солдатларыны кёллерин кёлтюрю мурат бла фюрер «А» аскер группаны башчысы генерал-фельдмаршал Листни кюллугъундан кетерип, аны орунунда Клейстни салганды.

Кёлп къоранч тюшгенинде да къарамай, нацистле, битеу кючню салып, алгъа мыллык атхандыла. Генерал-полковник Клейст, Моздокга

радиосу, газетлери эм Гитлерни ставкасы: «Кавказны эм бийик тёлпесинде - Элбрусда – ючюнчю рейхни байракълары чайкъаладыла. Кавказ саулайда къолгъа тюшерге эм Совет Союзу арты болургъа кёлп къалмагъанды», - деп, битеу дуниягъа кычырып тургандыла.

Баш Командованияны Ставкасы Закавказье фронтну башчысына ауушлары къаты кюруулауну кюруагъа эм

Асанланы Х.А., Ч.Х.Кушбоков, С.М. Ушанов, В.Т., Михайленко эм башчала.

1943 жылда 3 январьда Нальчик шахарны къатында къаты къазаут барганды. Немислиле Докшукинода (шёндо – Нарт-къала) темир жол станцияны узунуна кюруулауну ыз кюруагандыла. Нальчикни тегерегин да бегитгенди, минала салгандыла. Бизни аскерчилерибиз, топланы бла

душманни аладан ётдюрмезге буюргъан эди. Аскер-Гюржю. Аскер-Осетин жоллары, Бийчо, Тонгуз-Орун ауушлары, Терс-Кюолну жокъларгъа

Нальчик ючюн сермешген жигитлеге эсгерте.

танкланы болушлукълары бла битеу тыйгычладан ётюп, 4 январьда кече Нальчикге кир-

генди. Алай бла 5 январьда 2-чи гвардиялы эмда 295-чи дивизияла 351-чи дивизияны бла партизан отрядны себеппликери бла шахарны толусунлай азатлагандыла.

1943 жылда 11 январьда Къабарты-Малкъар толусунлай азатланнганды. 13 февральда уа бизни альпинист-лерибиз, Элбрусну башындан фашист штандартлары чыгарып атып, совет байракъланы орнаткандыла.

Бизни республикабыз ючюн сермешледе кыралыбызны халкъларыны шүёхлукъларыны деменили кючю бютюнда туура ачыкъланнганды. Аны гюржюлю, эрменли, азербайджанлы дивизияла кюруулагандыла. СССР-ни Баш Советини Президиуму 1944 жылда 1 майда чыгарылгъан Указы бла «За оборону Кавказа» майдал тохтадырылганды. Аны ал бетинде Элбрусну сураты барды.

жылны 7 майында СССР-ни Баш Советини Президиуму Указы бла Уллу Хорламны 40-жыллыгыны намысына Нальчик Ата журт урушну биринчи даражаны ордени бла сугъаланнганды. 2010 жылны 25 мартында уа анга «Аскер махтаулыккуну шахары» деген ат аталганды.

ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырлаганды.

лешлерибизни суратлары, аланы юслеринден къысха хапарла да бардыла. Кермюч айны ахырына дери барлыкды. Ол къысха заманны ичинде жарашдырылганын да белгилерчады. Нек дегенде бу дата жангы жылны солуу кюлерине тюшгенди. Аны ючюн абонемент бёлюмю

таматасы Эмма Шартановага, специалистле Фатимат Маховага бла Олеся Кажаровага бютюнда уллу ыспас этерчады. Аны ючюн деп ала кёлп тюрлю литератураны окугъандыла, архив документлени тинтгенди, суратла излегенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

САБИЙЛИК

Ол Кенделенде Байчеккуланы Мутайны бла Чеченланы Апууну юйюрлеринде Ариубадан сора экинчи сабий эди. Ызы да огурулу болганды – андан сора да, алагьа юч жаш кышулгандыла: Алёш, Алим, Ануар.

Сюрюнде ала Кыргызыстанны Сын-таш элине тюшгенди. Ануар анда тууганды. Аталары Мутай ол кыйын заманда дуниядан кетип, сабийле, аналары да жунчугандыла. Болсада жер юсюнде кыалганы суу-ашы да алгьадан жазылыпды дейди. Ала барысы да халкыбызга жараган сыйлы адамла болгандыла.

Абидин анда, жарлыны бузоу ёгюзлюк этер дегенча, юйюр тутуругу болуп турганды. Жайны колхоз сабанлада ёдюрюгенди, башха кеси тенгли жашчыкылача, абаданла бла тенг ишленди, отун этгенди, малга кыраганды. Алай а аны бир энчилиги бар эди башхаладан – жарыктыкыга, жырнга, музыкага сыймеклиги.

Таулу, кыргызлы кьартла айтхан халк чыгармаланы Абидин кьалай ариу кьайтарганын эшитгенле унутмадыла. Тукьумданды аны зыгытлары: анасыны экиге айланган кьарындашы Окьуп уста халк жырчы болганды, аны кызы Асият а бюгюн республикада, андан тышында да танылуу кьобузчуу.

Таулу жашчыкыны ол хунерин колхоз башкьарма да эслегенди. Аны кьой, биргесине алып кетип, сабанлада, жайлыкылада жырлатып, ишчилени кёллерин кётюргенди. «Акын бала», «Токтогулчук» дегенди Абидиннге кыргызлыла.

БИРИНЧИ СЫНАМЛА

Кеси эсгергенича, кьоншу элде Юрьевкада базар болганды. Ары ол

«Сен ариугьа» деген жырны Абидин онтёрт жылында сюрюнде жазганды. Арта аны 1957 жылда Белпайланы Сергей радио бла айтханды.

СТУДЕНТ ЖЫШЛА

Ата журтха кьайтханда, Абидин окьурга кооператив техникумга киргенди. Алай а жырнга фахмусун кёрюп, аны Кьабарты-Малкьар радиону хорунда, ызы бла драмтеатрыны малкьар труппасына чакьыргандыла. Ол анда Боташланы Иссаны «Таулада танг жарыйды» деген пьесасына кёре салынган спектакльде Махмуд деген партизан жашчыкыны сыфатын кьураганды.

Болсада анга театрда кёп ишлерге

лагда. Билимли адамланы кьолларында окьугьандан сора да, аланы ара шахарны культураны бла танышырга, маданият махкемеледе, бютонда кеслери аны шкулунда окьугьан Малый театрда уллу артистленден (Александр Яблочкина, Вера Пашеннаяча, Борис Бабочкин, Игорь Ильинский, Елена Гоголева...) юйренирге онгланы болганды. Ол студия Москвадан Шекспирни «Отелло» трагедиясына бла Б. Лавренёвну «За тех, кто в море» пьесасына кёре салынган эки оюн келтиргенди. Абидин экинчисинде матрос Бойкону сыфатын кьураганды.

Абидин анда суююн окьугьанды.

ханды. Жырны кьырал радио бла да бергенди.

1977 жылда артха кьайтханында, Абидинни Культура министерствону эл клубланы ишлерине кьараган бёлюмне тамата этгенди. Ызы бла Республикалы хорнга директор этип салгандыла, СССР-ни Композиторла союзуна да алгьандыла.

ЖУЛДУЗЛУ КЕЗИУ

Алда айтылганыча, Абидин назмулагьа макьам жаш заманында тагы-ытла башлаганды. Улбашланы Аздор айтычу «Миллетим» деген жырны да белгили журналист Улакьланы Ануарны сёзлерине ол этгенди. «Жангы умутла» деген жырны ол Аздорну аты бла бир болуп кьалганды. Байчекку улуну «Ийнарла», «Оюнула абезех», «Ариу кыызга», «Турчу, балам», «Аллай кыыз барды», «Терезенге жарык» деген эм башха жырлары малкьар жыр искусствону жангы атламанла этгенини шагыты болгандыла.

Зумакуланы Танзиляны назмуларына композитор иги кесек жыр такьганды: «Анам», «Ана кёлени жылуу», «Унутурмамы сени?», «Кюн ахшы болсун, адамла!», «Бизге сукьланадыла», «Мени халкым», «Кьалай жашайса менсиз?», «Сени излейме», «Танг жарыгымыс», «Урушдан кьайтмагьанлагьа» эм башхала. Дагында шайыры либреттосуна «Бахсан балладасы» деген аты бла балет жазганды.

Кьулийланы Кьайсыны сёзлерине «Жюрек жырмы – тууган жерим» деген жырны ол Узеир Гаджибеков атлы консерваторияны композитор бёлюмюнде окьугьанында окуна такьганды. Андан арысында да уллу поэти назмуларына музыка жазып, кеси бла да шухьлукь жюрютюп турганды. 1980 жылда уа «Ленини юсюнден таулу поэматына» кёре биринчи малкьар кантатасын тамам этип, аны Кьабарты-Малкьарны Композиторла союзуна пленумунда эшитдиргенди.

Ол жыл окуна Абидин «Ата журтда» деген симфония поэматын жазганды. Ызындан а «Кьабарты-Малкьар» атлы увертюрасын эм бир кьауум фортепьяно пьесала да жазыраганды. Артагылыны Нальчикде, Москвада Композиторланы юйюнде да белгили ара шахарчы пианист Валентин Матвеев ойнаганды. Абидин кьарачайлы, кыргызлы поэтлени назмуларына да жазганды жырла.

КИТАПЛАРЫ

1972 жылда аны биринчи «Жырла» жыйымдыгы чыкьганды. Аны басмага берирден алгьа автор белгили композиторла СССР-ни халкь артисти, Дагыстандан лак миллетли композитор Мурат Кажлаев эмда РСФСР-ни халкь артисти, татар композитор Фасиль Ахметов бла кенгешип, жазууларын, ноталарын да алай жазыраганды.

Экинчи жыл а «Жарык юй» деген аты бла Гергегез элде клуб кьалай ишлегенини юсюнден китабы да басмаланганды. 1980 жылда Байчеккуланы Абидинни басмадан ючюнчю «Жырла» китабы чыкьганды.

Ол заманлада хор искусствогоуа уллу эс бёлюнгенди. Хар бир шкулну, башха окьуу-юйретуу юйлени, ишчи бригауилени да кеслерини аллай жыр кьауумлары болганды. Алагьа деп композитор 1983 жылда малкьар, кьабарты, орус тилде да сабий жырлары жыйымдыгын чыгарганды.

1988 жылда уа, ол дуниясын алышхандан сора эки жыл озуп, «Эльбрус» китап басмада композиторну «Музыканы юсюнден сёз» деген, кьарачай-малкьар жыр искусствону тарыхын ызлагьан китабы басмаланганды.

Абидин жашлай кетгенди. Анга элли жыл да болмай эди. Эсибизде жарыкьлай, ариулай, жумушакь сёзлюей кьвалганды. Тюбегенибиз сайын ол ата-анамы, ыннамы ариу сёз бла сагыныучусун унутмагьанма. Игиликни эзде тутхан – адамлыкыны шартыды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Эсде тутуу

КьМР-ни искусстволарыны сыйлы кьуллукьчусу, республиканы Кьырал саугьасыны лауреаты, миллет жыр эм музыка искусствону айнытуугьа уллу кьошумчулукь этген композитор Байчеккуланы Абидин тууганлы бу кюнледе 80 жыл болады.

«МИЛЛЕТИМ, САНГА МЕН ЖЫР ЭТЕМЕ...»

Жюреги жаратхан назму эслегенлей, аны жырнга салырга итингенди. Ол жыллада, музыкасын, сёзлерин да кеси жазып, иги кесек жыр этгенди: «Москвачы студентлени вальсы», «Кьойчу жашны жыр», «Мени сыйгеним», «Жангы умутла», «Ой, билемисе, кьалай сиеме», «Бер, врач кызычыкь, кьолунгу», «Ой, сыйгеним...»

ПРОФЕССИОНАЛ

МУЗЫКА – АНЫ КЬАДАРЫ

Москвадан кьайтхандан сора Абидин бир кесекни малкьар драмтеатрда ишлегенди. Алай а аны музыка жаны бла билим алып умуту ёчюлмегенди. Ол умут аны Бакуда Азербайджан халкь консерваториянга келтиргенди. Ол анда композиция факультетде Джебрат Гаджиевча, Фикрат Амировча белгили композиторланы кьолларында окьугьанды.

Андан кьайтханлай аны республиканы культура министерствосуну эл клубланы ишлерине кьараган бёлюмюне алгьандыла. Кьабарты-Малкьарны илму-излем институтуна кьуллукьчулары тарых магьанаты ишле этгенде – кьарачай-малкьар элге айланьп, халкь жырлары жыйгьанда, Абидин, ол экспедициялада болуп, ала бла бирге айланьп, эски макьамланы ноталагьа салганды.

1973 жылда аны ишлерге Германияда Совет маданият арагьа чакьыргьандыла. Анда ол дуния культураны келечилери, аланы музыка искусстволары бла да шагьарей болганды. СССР-ни халкь артисти, Социалист Урунууну Жигити, композитор В. И. Соловьёв-Седой, СССР-ни халкь артисти, Социалист Урунууну Жигити, белгили жырчы Людмила Зыкина, америкалы жырчы Дин Рид, РСФСР-ни халкь артисти Эдуард Хиль эм башхала бла да Абидин шухьлукь жюрютгенди. Ол жыр искусствону белгили усталары Абидинни ишлерине бийик багьа бергенди. Ол а таулу жашны жангы ишлеге кёллендиргенди.

Тыш кьыралда болганында Абидинни сабаны иги битгенди: ол классика чыгармала жазып башлагьанды. 1976 жылда Зумакуланы Танзиляны сёзлерине жазылган «Атсыз кьабырла» деген жыр бла ол ГДР-де бардырылган «Совет жыр-76» фестивалга кьатыш-

СОЛДАН ОННГА: Отарланы Омар, Белпайланы Сергей, Байчеккуланы Абидин, Гергьокьланы Тамара.

тюшмегенди. Ол жыл окуна Москвада Щепкин атлы кьырал театр училищедде малкьар студия ачханларында, анда окьурнга фахмулу таулу жашланы бла кызыланы сайлагьандыла ол махкемени ишчилери: актёр усталыкьга окьутхан Владимир Смирнов бла сахнада сёлеширге юйретген Олимпиада Головина. Абидин да ала айырган онбеш адамны санына тюшгенди.

Былайда эсгере кетерге керекди, ол жашланы бла кызыланы, бизни жашау халыбызны кёрюп, Олимпиада Михайловна былай айтханды: «Малкьарлыланы таулада жашаган кьарангы, кёлгюнчюлюк азабындан сора бютонда ачылуу, дертли сур адамлагьа санап тургьанма, энди уа ол тели акылым ючюн кеси кесимден уялама. Бир кьарангы, кьаштой адамгьа тюбемейбиз. Барысы да – сейирлик жарыкь, халаа адамла. Культуралары уа – Европа!»

Москвада билим алырга жол чыкьгьаны уллу насып эди ары баргьан-

эгечи Ариуба бла жумуртха, жау элтип, аланы алышып неда сатып, сапын, патеген дегенча, юйге керекли затланы алып кьайтычу эдиле. Алай баргьанда, ол анда бир аягьын урушда кьойгьан онгьан солдат кёлкелки кишини кьобуз сокьгьанын кёргенди. Андан арысында жюреги ары тартып тургьанды. «Анам жумуртхала бишириучо эди жол азыкьга. Аланы ашамай, анга беруичо эдим. Кьолума биринчи аны кьобузун алганма...»

Кесине кьобуз а Абидин, Фрунзеге барып, колхоз выдырда ишлегени ючюн төленген аччачыкьга алгьанды. Башха керекли жери да болур эди Апууну, алай а ол зат ючюн жашына тырман этмегенди. Этеме десе да, кьобуз бла бирге арбазына кьууанч, жангы умутла кирген эдиле.

Саулай Сынташха эшитдирип сокьгьанды кёз кьамаата турган кьобузун Абидин. Аны таушуна жыйылганла этген алгьышланы уа кьайсы бирин санагьын?! Ма алай башланганды жаш композиторну уллу искусствогоуа жолу.

Аны кёллендиргенлеге биринчи саугьасын - Боташланы Иссаны сёзлерине

ТАЗА НИЕТЛИЛИК

Кьонакьлагга эшикклери кьачан да ачыкьды

ЫШАРГЪАНЫ БЛА ТАНЫДЫМ

Туменланы юйлері жангыды, тулду, жарыкьды, омакьды. Мында кьонакьлагга эшиккеле не заманда да ачыкьдыла. Юйню босагьасындан киргенімлей, кюле тургъан, алай аны бла бирге мудах кезлери бла юйор тамата аллыма чыкьды. Ахмат ышаргъанлай, аны кьайда кьргеним эсиме тьодю.

Талай жыл мындан алгъа, Бабугентде «Чамчыла» деген телевидение беруи алдыргъанбыз. Ахматны анда кьргеним. Ол да таныды мени. Гитче элде анча чамчы адам жашагъаны, ала бири бирине ушамагъан жюто тиллиле болгъанлары сейир тьойюлюмюду? Чамлары уа уудан угъай, халалыкьдан толуй!

«САЙЛАГЪАН УСТАЛЫГЪЫНГЫ ТЫНГЫЛЫ БИЛ»

Арабызда, бир бирни эрттеден таныгъан шухладача, жылуу ушакь башланды. «Ахмат, Бабугентден Туменланы Альбертни битеу дуния таныды. Алай сизни тукьумда атларын айтдыргъанла кьпдюле. Сен оюм этгенден, кьайсы усталык игирекди жашау этерге», - деп сорама. «Кьайсысын сайласанг да, аны тынгылы бардыргьа керекди. Бек башы - ишиз турма, эринчек болма. Ала адамны бек абындырадыла», - деп жууаплайды ол. «Мен муну таныгъанлы бир кюн солугъанды деп билмейме», - деп кьошудай сьзге юй бийчеси Роза да.

Ала кьонакьбайлыкь этген Джабраил а абазинли жашды. «Аны бла миллетини энчиликлерини, кесибизни адет-тєрєлерибизни юслеринден да кьп хапар айтханбыз. Ол адепли,

Бабугентде Туменланы Ахматны бла Розаны юй-юрю юлгюлюк саналады. Ол битеу республикагга да белгили болгъанды: «Жылны юйюрю» деген конкурсну бєломлеринден биринде экинчи жєрни алгъанды. Быйыл а «Кьонакьбайлыкь» деген проекте да кьатышып, Кьарачай-Черкесден Биджиланы Джабраилге аталыкь этгенди. Мен да ала-ны кьонакьлары болдум.

ийменчек жашды. Бизде тургъан кезиуде туугъан кюню болгъанын билебиз да, кьой союп, байрам кьурагъанбыз», - дейди Ахмат.

Ахмат бла Роза жаш бла кьыз єсдюргендиле. Туудукьлары да алты боладыла. Аладыла бюгюнлюкде аланы бек уллу кьууанчлары. Алай бу ариу, огьурлу адамла кьыйынлыкь сынар ючюн кьалмагъандыла.

СЄЗНЮ БАШАКЪГА БУРДУМ

Адам улу тамбла не болугъун билмейди. Узакь 1996 жылда Туменлагга жууукь жашчыкь кьонакьга келеди. Ол, Ахматны эки кьызы да суу боюнуна барадыла. Кьалай болду эсе да, жаш кьелге кетеди. Ташдан аягъымы учхалады, огьесе, кьарыуун билмей, черекни теренинеми кирди, ким билсин. Кьызыла уа анга болушабыз деп кеслери да батадыла. Кьутургъан черек сабийледен бирин да амагъанды.

Юйор тамата ишден юйге келсе, арбазы адамладан толуп. Роза да шахардан ма ол халгъа келип кьалгъанды... «Ол заманда аналары акьылдан шашып кьалады деп бек кьоркьганма. Кєзюме кьараса, анга болушанлыкь

сунганма. Алай ол бир кере да башын єрге кєтюрмеді, кишиден болушлукь излемеди.

Кьутургъан черек сабийлени єлюклерин биришер кьайтарды. Экисин да бир кюн асырадыкь. Хар не бошалгъандан сора жууукьла, тенгле юйлерине кетдиле, экибиз кьалдыкь, кьара кюлєрибиз бла кечелєрибиз ма ол заманда башланган эдиле», - деп эсгереди Ахмат.

Роза уа: «Ол кюнледе намазгга сьелден. Адам кьарыусузду, болушлукь жангыз да бизни жаратханны кьолундады», - деп кьошду. Бу тишируу ийманлы адам болгъаны хар затында да эсленеди: акь бетини нюрюнде, сєзюнде, жюрюшюнде да. «Бюгюнлюкде юйюрюм ючюн шукур этип, туудукьларыбызгга кьууанып, тилекле этиуден арымай жашау этєбиз», - дейди ол.

Хапарны бирси жаньна бур ур акьыл бла: «Юйюгюзню аламат ремонту барды», - дедим. Аны этген а - жашлары Марат. «Аминат а кьайда жашайды?» - деп кьызларыны юсюнден да сордум. «Юйде!» - деди, бизни хапарыбызгга кьулакь да сала, ойнагъанын да тохтатмагъан жашчыкь. Роза

кюлдо: «Бу Аминатны жашчыгыды, мында, Бабугентде, турадыла».

ЭЛГЕ КЪАЙГЪЫРЫУ

Жашны кьурулуш жаны бла бизнеси барды. Элде бюгюнлюкде жашау этген кьыйынды. Сєз ючюн, Бабугентде алгъын кьелле агъач цехлери бла юйюрлерин кечиндиргендиле. Энди уа агъачны кьырыгга эркин этмейдиле. Башма мадар а жокь. Эр кишиле Якутиягга, Сибирьге ишлерге кетдиле. Аны уа бир игилиги жокьду - юйюр экиге чачылып жашау этиу.

- Ангылайма: битеу Россейде да алайды бусагъатда, элде кьуруп барадыла. Алай бизни Бабугентибиз айныса сьоеме, - деп оюмлайды Ахмат.

Ол жети жылдан бери да элни таматаларыны Советине башчылыкь этип келеди. Алай кеси уа алыкьга кьарт тьойюлдо. Мени не сорлугьуму билгенча: «Хау, менден да абаданла бардыла, алай ала мени сайлагъандыла. Элни оноуна сыйшыргьа керекди. Советге жаш адамла да келедиле, ол кьууандырады. Єсюп келген тєлюге сакь болургга, багъаларгга керекди. Тамата гитчеге намыс этмесе, ол да аны сыйын кєтюрмєз», - деди.

Ол тєлюлени араларында бир бирни ангыламагъан кезиуде болгъанларына да жєндиреди. Сєз ючюн, намаз этиуде окуна башхалыкь барды. «Бир жол Кьабарты-Малкьарны Муслиманларыны дин махкємесини келечиси келген эди бизге. Ол былай айтхан эди: «Бек башы - жюрегибизде ийманыйбызды, биз барыбыз да муслиманлабыз». Ма ол бек тьодю», - деп кьошду Ахмат.

Тамата жаш адамланы араларында арт заманлада ичги аз жюрюгенине кьууанганын да айтды. «Энди алагга элде иш кьуралса эди, андан башка жарысуубуз жокьду», - деди.

ОГЪУРЛУ ЫЗ

Ахмат атасыны юсюнден сьойюп хапарлайды. Аты Омакь болгъанды. Кьалай ариу эшитиле. Бусагъатдагылагга быллай атла аталмагъаны кьалай аманды! «Туугъанда асыры ариу сабийден, атына алай ма аны ючюн атагъандыла. Кесин да кьоншуда Бийлары єсдюргендиле. Озгъан ємюрюм адамларыны араларында бир бирге ышануу уллу болгъанды.

Бизни тукьумну адамлары узакь ємюрлюкдиле. Аппабыз жюз жыл жашагъанды, атабыз а - токъсан алты! Ол сабыр, басымлы, ишчи, хартли адам болгъанды. Эринчеклени, кеслерин бошлагъанланы, кьылыкьсызланы сьоемегенди. Мен анги ушаргга итингенме», - деп хапарлайды Ахмат.

Туменланы жарыкь юйлеринде кьп олтурдум. Сыйлана, ушакь эте, заман кьалай озгъанын да эслемедик. Кете туруп, чурукьларымы киеме да, ала жылы болгъанларын сеземе. Сейир этдим. Келинлери Фатима уа: «Кюннге салып кьойгъанма», - деди. Ол манга алай хьчыуун кьорюндю! Огьурлуыз, ариу кьылыкь болгъан жерде кьелюп кьк бла тенг болады. Туменланы юйюрлери бла тьубешген сагъатларым мени эсимде бек жарыкь кезиуюмча кьалгъанды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Тєлеуле

Борчларындан кьутулургга ашыкьгъандыла

«Кабалкьэнерго» компаниядан билдиргенлерине кєре, озгъан айны ахыр кюнлеринде тєлеулері болгъан предприятияланы бла организацияланы - 99, адамланы уа - 97 проценти борчларын толусунлай жапхандыла. Аланы барындан да 704 миллион сом жыйылгъанды.

Быллай ахшы эсепле энергетикле ангылатуу ишни тынгылы бардыргъанларыны хайырындан болгъандыла, деп белгилейдиле компанияда. Анда дагьыда эки айны ичинде ток ючюн тєлемей тургъан ансыз кьалыргга боллугъун кьайтарып эсгертедиле.

Сєз ючюн, озгъан жылны онбир айны ичинде кьара чєпге 981 абонент тьошгенди, ол санда 863 адам. Ала бары да 25 миллион сомдан артыкь тєлерге керек эдиле.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

АКЦИЯ

Назыны атып кьойма, жарашдыргьа келтир!

Россейлиле Жангы жылны байрамын белгилегендиле. Бирле аны алгъынча 13 январьда да сакьлайдыла. Юйюрлени бир кьауумунда уа жасалгъан назы мархта дери да сьеледи. Болсада кьелле Рождестводан сора терекчиладен кьутулургга ашыгъадыла. Аны бла байламлы быйыл биринчи кере Нальчикни администрациясы, шахарны айныгызу жаны бла «Арт-зал «Платформа» институту эм «Эко-Нальчик» жамауат организация бла бирге «Елочный круговорот» деген акцияны бардырадыла.

Экологиягга хайыр келтиривге сьуйген адам, терекчики багуша атмай, энчи пунктладан бирине келтиривге боллукьду. Анда аны ууакьлап, битимлеге семиртгич орунуна, экология жолчукьлагга, вольєрлєде жаньуарлары тьюплєрине кьуярча хазырларыкьдыла. Назы келтиривгенге саугга да берилкиди.

Пунктла 18-19 январьда эрттенликде 11.00 сагъатдан ингирде 16.00

сагъатха дери бу адресле бла ишлєридиле: Нальчикде Кьоз терек бахчаны тийресинде Ата журтну кьорулай жан берген комсомолчуланы

хурметине ишленген эсгертемени кьатында; Осетин орамда темир жол вокзалны аллында; 25-чи эм 30-чу орта школланы арбазларында.

МАГЪАНАЛЫ ТЕМА

Ана тилни сакъланырына хар бирибиз да жууаплыбыз

Тарыхха кирген Йошкар-Ола шахарда миллетлени байламлыклары жаны бла советни жыйылуунда орус тилни магъаналылыгы энчи чертилгенди. Ол халкъланы араларында кёпюрдю, кыралны бирикдирген кючдо. Аны бла бирге ол кенгешде кыралда бирси тиллени жюрютюлгенлери да уллу байлык болганыны юсюнден да айтылганды. Алай аланы башха миллетлени адамлары жаланда кеси ыразылыклары бла окургга керекдиле дегендиле. Сёз ючюн, Татарстанда татарча жаланда татарлыкла окургга борчудула, башчала – ыразылыкларына кёре.

Сюйселе окысуңла, сюймеселе уа угъай
Жарыуыгга, ол тюбешиуден сора кёп сейир ишле башлангандыла. Сёз ючюн, татарлы школчулагга сюемисиз окургга ана тилигизни деп соргъанларында, угъай дегенлени дерследен эркин этгендиле. Ма ол заманда битеу Россейде да даулашла чыккъандыла. Белгили жазычула, алимле, журналистле бу оноуну тергесе санагандыла.
Хау, кертиси бла да, орус-ула кеслери ыразылыкларына кёре этсинле, сюймеселе окысуңла, сюймеселе окымасынла миллет тиллени,

алай биз да кьасакъ аладан, сора не кюн келликди? Жер башында жаныуарла, хансла кырууп башласала, аланы Къызыл китапха салып, жамауат кьайгырады. Емюрлени теренинден келген тиллени ёчуле тургъанлары уа нек титиретмейди дунияны?
Жер башында аланы танг кесеги кырууп барадыла, аны тохтатыр амалла излер орунуна хар сабийге сюемисе ана тилинги окургга деп соргъанлары неге ушайды? Нальчик шахарны бир школунда да барганды быллай сорруу, алай ата-анала, жамауат кьажуа сюелгенлеринден сора тохтаганды бу иш.

Тилле кеслери алларына ёлмейдиле. Адамла жокъ этедиле аланы. Малкъар тилни – ана тилибизни – ёчулююне кьошумчулукъ этип, мурдарла болмайыкъ.

Энчи
Школланы юсюнден
Гюлюяланы Ханасфий Тырны-ауузда экинчи номерли школну таматасы болуп жыйырма жыл ишлегенди, бусагъатда Москвада мектепни директору. Билим беруде кёп проектлеге кьатышып, Россейни кёп шахарларында, тыш кыраллада да болганды.

Ана тилле бла байламлы ол быллай айтханды: «Мен Якутск шахарда мектепге бек бюсюрегемле. Арт жыллада анда аллай миллет школла кёп ачылгандыла. Киргенлей, уллу отоуда миллет музыка инструментле. Дауурбаслары бек кёп.

Жетинчи классха дери окытуу аяк тилде барады. Аны бла бирге школчула орус, англис, кьытай, япон тиллеге юйренедиле. Талай жыл алгга жаздырадыла бери ата-анала сабийлерин, бир бош жер жокъду мында! Бек кючлю устазланы

жыйып, ма аллай мектепле ачадыла шёндю Якутияда. Аллай ишлени тамамлар ючюн, ахчадан сора да, бийик миллет сезим керекди.

Къабарты-Малкъарда кёпле: «Жашчыкъ (неда кьызыкъ) сабий садха жюрюп башлагъанлай, малкъар тилни унутханды, энди жаланда орусча сёлешеди», – дейдиле. Ким кьоймайды садикде таула, къабартылы бёлюмле ачаргга? Тилни сакъларыга сюе эсек, аны ючюн бир зат этерге керекбиз».

Жомакъла айтхан ыннала бармыдыла энди?

Ачык айтхайыкъ: школда не иги окытсала да, сабий юйюнде ана тилин эшитмесе, шатык сёлешалмайды, аны терен, тынгылы да билаллык тоюкюлдо. Инглизча бусагъатда битеу школлада да окытадыла, алай анда эркин сёлешген сабийлерибиз бек аздыла. Тилни иги билир ючюн, аны эшитип турургга керекди.

Жарыуыгга, бусагъатда ынналары, аппаланы кьатларында ёсген балаларыбыз аздыла, жаш адамла ата юйлеринден

айырылыргга ашыгъадыла. Аны хатасы: аппаланы-ынналары жюрек жылыулары не болганын билмейдиле туудуклары, андан сора да, аланы бай тиллерин эшитмейдиле.

Сёзсюз, орус тилсиз биз болаллык тоюкюлбюз. Россейде ансыз жашуа этерге амал жокъду. Аны кьой, шёндюгю дунияда инглизча билерге да керекди. Бусагъатда адамла башларын кечиндирир жерге кёчюп кетедиле, иш тапхан кьыйынды. Инглиз тиле а кёп жолланы ачады. Алай битеу барысындан да бегирек ёз халкъланы сёздю адамгга болушхан, жюрегине тутчулукъ этген.

Малкъар тил ата-бабаларыбыздан келген кьыйматды, ол битеу кетген тёлюлени кючлерин, акылларын жыйганды кесине. Алай байлыкларын тас этген миллетле уа кеслери да жокъ болзадыла. Олду халкъланы тутуругу. Аны эзде тутуп, хар бирибиз тилибизин айнытыр ючюн кьолубуздан келгенни этерге борчубуз.

КЪАПЛАНАНЫ Марзият.

- Кюнню терк-терк бузула, ачыла турганы жюрек-кьан тамырлары ауругъанлагга, кьанларыны басымы кёпюрюлюп кьыйналгъанлагга бегирекда кьоркьуулуду деген оном тозмюдю?

- Халкьда жюрюйдю ол зат. Кеси да бююн айтылып кьалмаганды. Кёп емюрлени ичинде адамла хауа болумла, табийгъатда бола тургъан тюрлениуле бла саулыкларын байламлы этип келгенлери белгилиди. Анга медицина да алай тоюкюлдо деп кьаты болмайды. Алай хар саусуз да аланы бирча сезип кьалмайды. Болсада ариу кюгле кимни да, бек алгга уа саулугуна тарыккъанни, кёлюн кётюргенлери, санын-чархын женгиллендиргенлери уа даулашсызды.

- Адамны кьаныны басымы кёбюсюнде аны жыл санына кёре болады, уллая барганы бла ол да кётюрюледи дегенге уа кьалай кьарайсыз?

- Анга угъай, хау деп да айтыргга кьыйынды. Биринчиден, гипертония сабийине ата-анадан кечерге да боллугун медицина эрте тохташдыргъанды. Дагъыда кёп зат адам кесин жюрюттенине, ашагъан ашына, диетаны сакълай билгенине кёре болады.

Жюрек-кьан тамырлада артерия басымы кётюрюлгени адамны жыл санына кёре болуп кьалмайды. Уллайгъанланы араларында ол жаны бла кьыйналмагъанла кёпдюле. Гипертония аурууну жюрек кьыйынлык, ачылу иш, уллу бушуу кьозгъагъан кезиле да аз тоюкюлдо.

- Адам ауругъанын кьалай билирге боллукъду?

- Аны кьан басымы мардадан озгъан эсе, 140-90 болгъан эсе окына, сагъайыргга керекди. Андан уллугга кетгенин айтмай окына кьойыкъ. Ол заманда саусузну башы, жел-

кеси ауруйдула, кьусарыгы келгенча болады. Басымы алашагга тошген эсе уа, санлары тутмайдыла, башы тегерек айланады, кёллери ау кёргенча боладыла.

- Дагъыда кьаллай белгиле-

Саулукъ

«Гипертоникни бек уллу душманы уа – тузлу ашарыкьладыла»

Жел ауруулары болгъанла, радикулитден кьыйналгъанла алгъадан окына биледиле кюн бузуллугун, хауа тюрлениргин. Кьанларыны басымы кётюрюлюп, жюреклери ауругъанла уа? Гипертоникле? Аны эм башха затланы юсюнден Нальчикде Кардиология араны экинчи бёлююню врачы-ординатору Асанланы Джамила бла ушакъ этгенбиз.

ри боладыла аурууну, гипертоникни дейик?

- Ала хар адамда да бирча болуп кьалмайдыла. Басым уллугга кетген эсе, саусузну жюреги ийне бла чанчанча ачытыргга, боюнундан буугъанча, солугуу тыйылгъанча, кёкюреги кюйюп баргъанча боллукъду. Ол инфарктны биринчи белгисиди. Аллай кезиуде мычымай врачны чакътыргга керекди.

Бизни кьолубузгга кеч тошген кьыйын саусузла да боладыла. Артада бир затым да аурумагъанлай болуп кьалгъанма быллай дегенле бардыла. Алай болмаз ючюн а, эрттен, ингир да кьан басымы ёнчелей турургга керекди.

- Больницада багъылып чыккъандан сора дарман ичмей тохтагъанланы да билеме мен.

-Ол терсди. Гипертоникге врач хар кюн сайын ичерик дарманларын жазса, ол айтхандан чыкмай турургга

керекди. Ол ыздан чартагъанлай, жюрек ауруп башлайды, инсульт, инфаркт болургга кьоркьуу улядыла. Андан сора да, жюрекни сакълар ючюн, тузну эм бал тузну азыракъ хайырланыргга керекди. Торт-

ашарыкьлагга саналадыла. Саусуз аланы ол мардагга кёре хайырланса игиди. Бек аламаты уа – тахта кётелге бла жемишледиле. Ала кьан тамырлары, жюрекни да холестеринден тазалайдыла.

Сора кьалай болады да?

- Эки да аман затдан хатасы азырагъын сайларгга керекди, дейдиле халкьда. Арталлыда дарманны унамай, кьан басым а уллу болгъанлай турса, ол жюрекни бузадан буза барады, инфаркт алыргга неда инсульт болургга кьоркьуу уллуду. Алай бла адамны жашауу юзюлюп кетерге боллукъду.

Дарман ичерге уа керекди. Хар кьолгга тошгенин угъай. Врач айтхан, жазып берген дарманны, ол кёргозтген марда бла.

- Дарман ичюню азайтыргга уа онг бармыды?

- Барды. Саусузну чархына, аурууну кьыйынлыгына, бек игиси уа – диетаны кьаты тутта билгенине кёре. Андан сора да, терк ачыуланыргга, керексиз сёз кьозгъап, жюрекни кьыйнаргга жарамайды. Хау, шёндю ишсизлик уллу проблеммады. Тамблагъы кюннге ийнануу алгъын адамланы бек кёллендиреди. Энди аллай ийнануу жокъду.

Кьыруда тынчылык тапмай жашап тургъан адамны жюреги ауруп башларгга боллукъду. Аны себепли не бир затха да кьууана билерге керекди. Эрттенликке чау кьыкъланыбиз ючюн, ашагъан ашыбыз ючюн, жууукъ адамларыбызны саулуклары ючюн ыразылыкъ сезсек, ол да игиди саулукъгга. Ниетибиз бла саулугъубуз байламлыдыла.

Ашда да марда, ызда-кьылыкьда да бир жорукъла болургга керекдиле. Ауруу жаланда дарманла бла багъылмайды, ол кетер ючюн кёп затланы тюрлендирге тошеди. Шёндюгю медицина терк айнып барады, кьыйын жюрек ауруула бла окына адамла кёп жашайдыла, алай аны ючюн саусуз жашауу халин тюрлендирге хазыр болургга керекди.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Адам улуну жашауунда ненча сейир иш болады эсде квалырча. Бирлери – жарысулула, бирлери уа – юлгоге тийишлиле. Аладан эм айырмалыла квалыдыла халкыны эсинде. Ныгышлада айтыла, тёлуден тёлуге ёте, келедиле ала. Мен да бир эшитгеними айтайым.

Узак эллерибизден биринде бир огурлу юйор жашаганды. Баш иесини аты Хасым, аны юйдегиси Жулдузхан. Бир бирни жаратып,

келечиле, бир бирлерин алышып, келгендиле.

Хаким да бек ариу жаш болуп ёсдю. Анасындан да эгечини кыйыны кёп эди анда. Сабийликден аны кыбултханлай, анга кырагъанлай, бир таллы кыябыны болса, кыарындашына сакълагъанлай турду. «Хакимчигим ёлмесин», - деп, аны аты бла кыаргъанганды. Ол ёсдю, сют башында кёмюкча. Бир затдан кыйналмады. Кимден

кыарындашыны башын тюрмеден жулду.

Уругъа юйренген хазна тынча болмаз. Эгечини жиягъанына, атасын, анасын тешек этгенине да кыарамай. Хаким аман кылыгыын кыймады. Бир-эки кере да эгечи кыутхарып турду, алай ючюнчю тутулгъанда уа, узакъ Сибирге ашырылды.

Азмы-кёпмю турду ол анда, ким биледи, ол кезиуге атасы, анасы да ёлдуле. Халиматны да ариу сыфатындан хазна абери квалмады. Тилеп тургъан жашладан бирине да бармады. «Жанымдан суйген кыарындашчыгъым сау келсин», - деп, аны сакълагъанлай турду.

Ола келгенди. Азып, сазып, ийнеден ётерик болуп. Биргесине да - бир тиширчу. Аллах чамланмасын, бир эриши зат. Аны кёргенде, Халимат асыры ачыу этгенден, ауруп, тешек болду. Кёншула, ашсуу да келтирип, кыарай турдула. Бир кюн келселе уа, Халимат жокъ. Кыайдады деп соргъанларында, башха элде жууукъларыбызгъа кетгенди, деп кыуакъ Хаким.

Алай бла ай озады. Тапсыз иш болгъанын ангылап, эллиле, жыйылып, Хакимге келип, хыны-хыны сорадыла. Сора айтады Хаким эгечини кече бла телиле тургъан болныцагъа элтгенин. Жамаут аны эшитгенде, налат берди жашха. Кыатынын, кесин да элден кыстадыла.

Экинчи кюн Халиматны юйоне келтирди. Ола а, бир заманда ариу арбазында жангыз квалгъанына жореги кыйналдып, былай деди: «Аман кыарындашха кёп кыйын салмагъыз, кыызла. Ола аны бир заманда да ангыламаз. Аны кыайгысын этип, кеси жашауугъузну да унутмагъыз. Кыыйн заманында атып кыомагъаныгъыз ючюн сизге уа кюр болайым, жанымдан суйген кёншуларым».

Азмы-кёпмю жашады андан асор Халимат, андан хапарыбыз жокъду. Алгын аны тилеп, келечиле жиберип тургъан жашладан бири алгъанын эшитгенбиз. Эгечини кыарындашха суймеклиги чексизди, алай ала да сие билселе эди эгечлени...

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Эгечини игилигин билмеген кыарындаш

Болгъан иш

суйюп байлагъан эдиле кыадарларын. Биринчи сабийлерине ала Халимат атадыла. Ариу кызычык. Ышарса уа, кюнню жарыгына нюр кыошугъан сунар эдинг.

Хасым кызына асыры тансык болгъандан ишден ашыгып келгенди юйге. Сора арбазда: «Ой, мени ариу кызым, мени ариу Халиматчыгъым», - деп, аны ёрге атар эди. Атасыны кыарулу кёлларындан, айырылып, бийикге кётюрюлсе да кюркымай, кыыл-кыыл этип кюлгенди. Жулдузхан да алагъа кыарап кыуаннганды.

Кыызыкыгъа юч жыл толгъанда, юйорге жашчык да кыошуду. Анга уа Хаким деп атадыла. «Тукъумгъа урлукъ болду», - деп, битеу эл да кыуанды. Ёсдюле кыыз, жаш да, уллула болдула. Халимат асыры ариудан, ярабий, муну юсюнде, санында адам бир сылтау табар жери болурму, дегендиле кыарагъанла. Ол суу алыргъа тебиресе, кыатынла орамгъа, кюн тууушха чыгып сакълагъандыла аны. Ола а, хаудада учуп баргъанча, кыатларына келип, салам берип, жолуна кетер эди.

Тиширчула уа, бир бирлерине кыарап: «Кыалай насыплды бу барлыкъ юй», - дегендиле. Жашла уа, алгъадан окъуна келип, кезлеу тегерегинде бугъуп сакълагъандыла. Ингир сайын а Хасымны юйоне

да артык ашады, кимден да ариу кийинди. Алай ол башха жолну сайлады.

Бир жол элде малла урландыла. Излеучюле келдиле, гудучула-ны тапдыла. Аланы араларында Хаким да болду. Аны эшитгенде, эллилени ауузлары ачылып квалды. Осал адамлагъа кыошулуп болуп квалды алай деп, юйде болгъан ахчаларын берип, жашны кыутхардыла.

Хасым, элде намысы, сыйы жюрюген киши, жашыны этгенин кётюралмай, жореги жарылып, тешек болду. Анасы Жулдузхан да, элден уялып, орамгъа чыгъалмай квалды.

Халиматны да квалмады бетинде жарыкылыгы. Алгынча, нёгер кыызларына ойнай-кюле баралмайды. Мууал гюлча болгъанды. Жанындан суйген кыарындашы кыалай этди аллай айыплы ишни? Не жетмей болур эди анга? Ол соруула кетмейдиле кызыны акъылындан.

Жанларындан суйген Хаким жайгы кюнча жарык юйюне кыара булутха сугъуп жокъду. Айхай, аны бла да квалса уа... Кыауум замандан дагыда бир уругъа кыалай этди аллай айыплы ишни? Не жетмей болур эди анга? Ол сора да, атасы, анасы алгъан алтын, кюмюш затларын сатып,

Акция

Къанатлыла кыышда апчымазча

Къабарты-Малкърарны кыарал бийик тау заповедниги, Жангы жылгъа жоралап, «Кыышха квалгъан къанатлылагъа болуш» деген республикалы экология акцияны бардырганды. Анга Нальчикни

орта школуну 4-чю «А» классыны эм «Намыс» социал-реабилитация араны келечилери, саулай отуздан аслам адам кыатышханды. Аны баш борчу - сабийлени, ата-аналаны да быллай магъаналы ишге

кыошумчулыкъ этерге чакъырыгъа, аны бла жаш тёлуюн экология культуруларын айнытыргъа, тугъан жерлерини табигыатын багъалай билирге юйретиргеди. Ол санда республикада жашагъан къанатлыланы юсюнден да билдиргеди.

Ол кюн заповедникни келечилери да болушуп, гитчеле чыпчыклагъа аш орунла ишлеп, аланы школну тийресинде такъгъандыла, алагъа кормала сайларгъа ю-

ренгендиле эм басынып чёпленгерине да кыарагъандыла. Ызы бла ала викториналада, конкурслада да эришгендиле. Кеслери кыурагъан номерлени да кёргозгендиле. Ахырында уа конкурсантлагъа диплома бла эсде кыалырга саугъала берилгендиле.

ТОГУЗАЛАНЫ Танзиля, КъМР-ни кыарал бийик тау заповедниги экология жарыкландырыу ёлуюн методисти.

Жетишим

Тохтамай алгъа барыу

Элбрус райондан Малкърарланы Зейтунга спорт судьяны экинчи халкыла аралы категориясы берилгенди. Таулу жаш арт бир ненча жылны ичинде тутушудан эришулеге арбитрча кыатышып келеди.

Ары дери уа кеси да Элбрус районну сабий-жаш тёлю спорт школунда (бусагъатда Олимпиадалы резервни Байзулланы Юсюп атлы спорт школ) грек-рим тутушудан жараула этгенди. Россейни Жаш тёлуюн бла юниорланы араларында баргъан биринчилигине бир ненча кере кыатышып, алчы жерлеге чыгыгъанды. Байзулланы Юсюнге бла Мирзойланы Хызырге аталгъан битеуроссей турнирледе бир бири ызындан беш кере хорлагъанды. Анга «Россейни спортуну устасы» деген ат аталгъанды.

2008 жылда Зейтун тренерлик ишге кёчгенди эмда бир ненча жылны ичинде жаш гёжефлени юйретип тургъанды. Аны сохтасы Аслан Толов Россейни жашланы араларында биринчилигинде хорлагъанды, европалы биринчиликде доммакъ майдалгъа, кыаралны юниорларыны биринчилигинде уа «кюмюшге» тийишли болгъанды, башха уллу турнирлеге да жетишимли кыатышханды. Ол Россейни спортуну устасыды. Малкърар улу юйретген башха жаш – Кациланы Абдурахман – Шимал-Кавказ федерал округда жаш тёлуюн гитче кыауумуну биринчилигинде хорлагъанды, кыаралны биринчилигине да кыатышханды.

Арт бир ненча жылны ичинде Малкърарланы Зейтунну грек-рим эмда эркин тутушудан да тюрлю-тюрлю эришулеге судьялыкъ этерге чакъырадыла. Анга «Битеуроссей даражалы судья» деген ат аталгъанды, ючюнчю халкыла аралы категория да берилгенди. Ол Иван Поддубныйни баш саугъасы ючюн эриши, жаш тёлуюн бла юниорланы араларында Европаны биринчилиги дегенча уллу турнирлеге арбитрча кыатышханды.

Кёп болмай а Владикавказда эркин тутушудан халкыла аралы эришулеге судьялыкъ этгенди. Бир-бир турнирледе, ол санда Шимал-Кавказ федерал округда, жаш тёлуюн биринчилигинде, Тырныаузда битеуроссей мастерский турнирде, баш судья болгъанды.

Анатолий ТЕМИРОВ.

СУРАТДА: Малкърарланы Зейтун халкыла аралы турнирде эришуледен биринде судьялыкъ этеди.

«Заман» газетни редакциясыны коллективи жарыкландырыучу, жазыучу, халкыбызны кёлден чыгъармачылыгын жыйыу бла арымай-талмай кюрешген ТАУМЫРЗАЛАНЫ Магометни жашы Далхат ёлгенини юсюнден уллу бушуу этип билдиреди эмда аны жууукъларына бла ахлуларына кыайгы сёз береди.

Эски сурат

Тизгинли юйюр

Холам бизни бурунгу тау эллерибизден бири эди. Кеп ёмюрлени Бызынги черегини сол жагъасында, ариу кюнлюм бетде, Деуле сыртында орналганды. Къайсы элибиздеча, мында да адамла мал ёсдюргендиле, бахча ишлегендиле, кеслери къыйынлары бла жашагъандыла.

Озгъан ёмюрню къыркынчы жылларын да мында аслам юй болганды. Къыркъ тёртюнчю жылда халкъ Азиягъа кёчюрюлгенден сора, эл чачылганды. Биюгюнлюкде да ол халисинлей турады.

Суратдагы адамланы юслеринден айтханда, онг жанындагы эр киши элни тамакта эфендиси **Исхакъланы Хажичикди**. Тюз аты белгисизди. Баям, Хажичик деп гитче заманында къубултуп айтхан болурла.

Къатындагы сабийчик аны къызчыгы **Ляляды**. Сол жанындагы тиширюу - юйдегисиди. **Сюйюнчланы къызларыды**. Быланы юслеринден андан башха хапарыбыз жокъду.

Сурат а революцияны аллында алынганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Право

Улутха бла башын жулургъа кюрешгенди

Быйыл 7 январьда 15.00 сагъатда Залукокожеде автоинспекторла «Ниссан Тиода» машинаны тохтатхандыла. Тинтиуле бардырып, полициячыла Ставрополь крайдан 52-жыллыкъ водитель тийишли документлери болмай такси жумушну тындыргъанын ачыкълагъандыла.

Законга бузукълукъ этген киши башын улутха бла жулургъа умут этгенди. Полициячыланы коррупция ишни этме деп эсертгенлерине да къарамай, патруль машинаны ичине элтип ачса салгъанды. Бу иш бла байламлы тинтиуле бардырыла турадыла, аны эсеплери Къабарты-Малкъарда МВД-ны тийишли

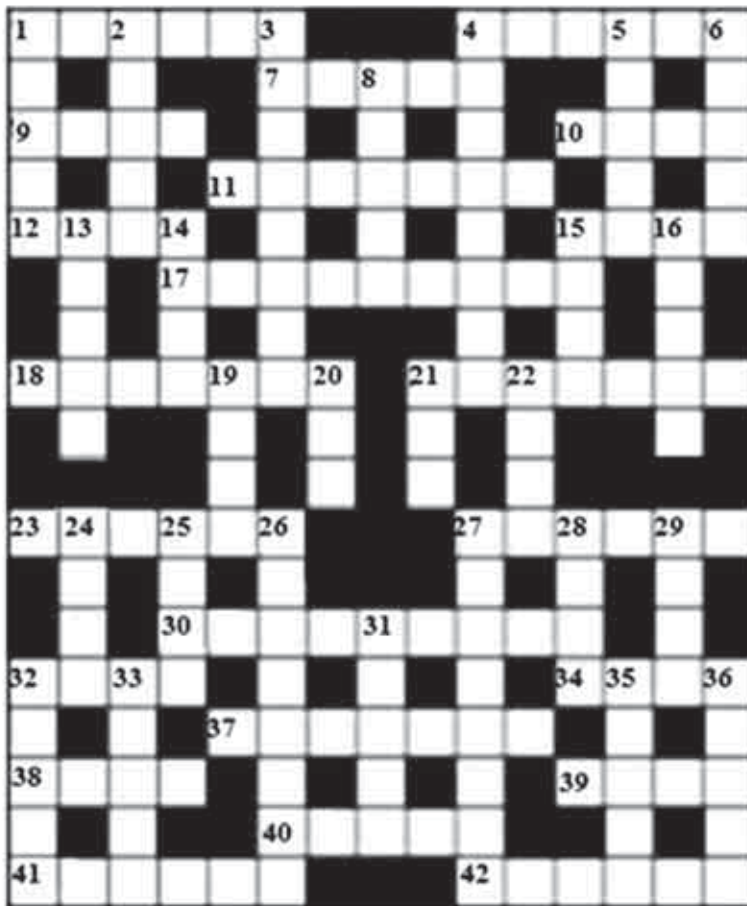
органларына берилликдиле.

Республикада Ич ишлени министерствосуну къырал автоинспекциясы эсигизге салады! Россей Федерацияны Уголовный кодексини 291-чи статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликде къуллугъун бардыра тургъан адамгъа улутха бергенге тазир салынады. Аны ёлчеми 500 минг сомгъа неда биржыллыкъ иш хакъына бла бир жылгъа тюшген башха файдасына жетеди неда улутханы ёлчемини 5-30 къатысын тутады. Улутха берген адам дагы иш бла байламлы тинтиуле эмда къуллугъунда ишлерге эркинлиги сыйырылыргъа болады.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Кырдыгын къар басхан жер. 4. Азияда бандит. 7. Ауушхандан биреуге къалгъан ырыскы. 9. Тин байлыкъ. 10. Азияны бла Европаны чегинде уллу суу. 11. Къыйын табилгъан затха ие болуу. 12. Къарачайда эл. 15. Хайуаннга минип жүрюген. 17. Ханлыкъ. 18. Келин жабыу. 21. Хазырлануу. 23. Неде да элгениучю адам. 27. Тенгизчи. 30. Аякъларынг учхан жер. 32. Къуран бёлюм. 34. Намазгъа чакъыруу. 37. Анда-мында бола, сёз жүрютген адам. 38. Сабийни аны бла къоркъутадыла. 39. Илмучу. 40. Аны ёлген бузуну терисинден этгендиле, салам салып, ийнек сют берирча. 41. Бек аз ёлчюу. 42. Кърымлыла бла уруш этген, аты жыргъа кирген жигит.

ЁРЕСИНЕ: 1. Ожакъны къарасы. 2. Холамда эл. 3. Аллахдан бек кеп тилек аны юсюнде этиледи. 4. Биреуге игилик тилеу. 5. Умут. 6. Биченчини саууту. 8. Ат хайыуу. 13. Таулуну суусабы. 14. Төпсөчюле сүйген сёз. 15. Граждан урушда къызылланы душманлары. 16. Жумушакъ металл. 19. Тахта кёгет. 20. Бузулмаз сёз. 21. Жол букъусу. 22. Голлени патчахы. 24. Юйню бёлюмю. 25. Аскерчини къорулануучу заты. 26. Ингир алада кюнню бояуу. 27. Ала Венгрияда жашайдыла. 28. Мал. 29. Ара. 31. Гыржын этгенде хайырланылгъан зат. 32. Къызыу жерледе жел. 33. Адабият жанр. 35. Бек иги. 36. Ислам фарызладан бири.

ГАЗЕТНИ 156-чы НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 2. Бал. 5. Жамуат. 6. Ойра. 7. Орам. 11. Къаланкъа. 12. Омакълукъ. 13. Сырыйна. 14. Эмаль. 15. Юйюм. 18. Ала. 20. Елена. 22. Налмас. 23. Анна. 25. Лото. 26. Зауукъ. 28. Балакъа. 30. Эрке. 31. Рунала. 33. Роман. 37. Локъман. 38. Улу. 40. Аначы. 41. Этыйыкъ. 42. Покун. 45. Учхара. 47. Багъу. 48. Жара. 50. Къуран. 52. Атлам. 53. Лячинкъая. 54. Ахча. 55. Учкулан. 60. Къач. 62. Жибек. 63. Эмизик. 66. Къалпакъ. 67. Къапла. 69. Тамашалыкъ. 70. Ушагъаны. 71. Раунд. 72. Алтуракъ. 75. Къагъанакъла.

Ёресине: 1. Саламат. 3. Байракъ. 4. Байрам. 6. Оразык. 8. Макъам. 9. Балыкъ. 10. Сыйлануу. 12. Орайда. 14. Эмен. 16. Мадарымлы. 17. Амбар. 18. Аслан. 19. Автол. 21. Лазер. 24. Нарат. 27. Ууахты. 29. Къутлукъ. 32. Аякъ. 34. Оюмлаучу. 35. Анака. 36. Алану. 38. Утагъала. 39. Уйгъурча. 43. Къарампил. 44. Аркъан. 46. Алтын. 47. Балхам. 48. Жаныуарла. 49. Танк. 51. Уууч. 56. Уялчакъ. 57. Алабай. 58. Чепкен. 59. Низам. 61. Арпа. 64. Иран. 65. Акъкъол. 66. Къайгъы. 68. Сыра. 73. Тала. 74. Рота.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал
РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зукура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН

ЧЫГАРГЪАНЫ:
Курданланы Сулейман - дежурный редактор; Кетегичиланы Зульфия, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарыны орунбасары; Геляланы Валентина - (1,2,10,12-чи бетле), Зезаланы Лида - (4,9-чу бетле), Баллыланы Феруза - (3,11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1315 экз. Заказ № 15
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru